

Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 i 2028: asesiad effaith integredig (Chwefror 2024)

Cyd-destun

Yr Asesiad Effaith Integredig hwn yw'r ail mewn cyfres o Asesiadau Effaith Integredig mewn perthynas â chyhoeddi Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol Llywodraeth Cymru 2024-2028 a fydd yn llywio'r gwaith o ddatblygu'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol cysylltiedig ar gyfer yr un cyfnod. Mae'r Asesiadau Effaith Integredig wedi'u cynllunio i gefnogi datblygiad Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol arfaethedig 2024-2028 a fydd yn llywio'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol cysylltiedig.

Mae'r Asesiad Effaith Integredig hwn yn cyd-fynd â chyhoeddi'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol. Mae'n adlewyrchu'r ymatebion a dderbyniwyd trwy'r ymgynghoriad ar yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol, a ddaeth i ben ar 12 Chwefror 2024. Os cânt eu cymeradwyo gan Weinidogion Cymru, byddant yn cael eu cyhoeddi erbyn 1 Ebrill 2024.

Mae gan Lywodraeth Cymru ddyletswydd statudol i gyhoeddi ac adolygu ein Hamcanion Cydraddoldeb bob pedair blynedd. Cyhoeddwyd ein set gyntaf o Amcanion Cydraddoldeb yn 2012. Cafodd y rhain eu hadolygu a'u hadnewyddu i'w cyhoeddi yn 2016, gyda'r set bresennol o Amcanion Cydraddoldeb yn cael eu cyhoeddi ar 2 Ebrill 2020.

Mae'r Asesiad Effaith Integredig hwn yn ymwneud ag adolygu ac adnewyddu ein Hamcanion Cydraddoldeb (Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol bellach) ar gyfer 2024 – 2028. Bydd Asesiad Effaith Integredig ar wahân yn cael ei gwblhau ar gyfer gwaith a chyhoeddiad Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028.

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn amddiffyn pobl rhag gwahaniaethu oherwydd:

- oed
- anabledd
- ailbennu rhywedd
- priodas a phartneriaeth sifil
- beichiogrwydd a mamolaeth
- hil
- crefydd neu gred
- rhyw
- cyfeiriadedd rhywiol

Gelwir y categorïau hyn yn 'Nodweddion Gwarchodedig'.

Ers cyhoeddi'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol ar gyfer 2020 - 2024, cyhoeddwyd sawl cynllun cydraddoldeb gwahanol sy'n canolbwyntio ar Nodweddion Gwarchodedig unigol, pob un â'i set ddiffiniedig ei hun o gamau gweithredu.

- Cymru o blaid pobl hŷn: ein strategaeth ar gyfer cymdeithas sy'n heneiddio
- Cynllun Plant a Phobl Ifanc
- Tasglu Hawliau Pobl Anabl

- Gofal Mamolaeth yng Nghymru – Gweledigaeth pum mlynedd ar gyfer y dyfodol 2019-2024
- Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol
- Cynllun Ffoaduriaid a Cheiswyr Lloches (Cenedl Noddfa)
- Cynllun Hyrwyddo Cydraddoldeb rhwng y Rhywiau yng Nghymru 2020-2023
- Trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol: strategaeth 2022 i 2026
- Cynllun Gweithredu LHDTG+ Cymru

Gan fod cynlluniau gwahanol yn bodoli ar gyfer nifer o'r Nodweddion Gwarchodedig, gyda pholisïau gwahanol sy'n cwmpasu'r holl Nodweddion Gwarchodedig, bydd yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol dilynol ar gyfer 2024 – 2028 yn mabwysiadu dull croestoriadol sy'n cysylltu'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol â pholisïau cydraddoldeb; prif ffrydio cydraddoldeb; a gweithredu polisi i fynd i'r afael â bylchau gweithredu systemig canfyddedig rhwng dylunio a chyflawni camau gweithredu (a dangos sut mae'r camau hyn yn effeithio ar unigolion).

Mae'r ymgynghoriad cysylltiedig [Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 i 2028: egwyddorion yr ymagwedd ac amcanion arfaethedig](#) yn helpu i hoelio sylw ar yr holl faterion cydraddoldeb a hyrwyddo dealltwriaeth o sut mae pob un yn croestorri, gyda'r nod o ddarparu polisïau gwell a darparu gwasanaethau gwell, gan gynnwys dyrannu adnoddau.

Mae pob un o'r cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig (a restrir uchod) yn nodi Amcanion a Champau Gweithredu ac mae ganddynt Asesiadau Effaith Integredig unigol. Bydd y camau gweithredu ar gyfer Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cael eu cyhoeddi fel rhan o Gynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 yn ddiweddarach yn 2024.

Fel sy'n ofynnol yn ôl y gyfraith, mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi Adroddiadau Blynyddol ar gyfer ein Cynlluniau Cydraddoldeb Strategol. Gellir gweld a lawrlwytho'r rhain o'n gwefan fel isod, gyda fersiynau hygyrch ar gael ar gais. [Adroddiadau cydraddoldeb blynyddol Llywodraeth Cymru.](#)

Bydd yr Adroddiad Blynyddol ar Gydraddoldeb 2022 – 2023 yn cael ei gyhoeddi'n fuan. Bydd yr adroddiad hwn yn myfyrio ar yr Amcanion a nodir yng Nghynllun Cydraddoldeb Strategol 2020 – 2024 yn unig.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn cynnwys saith nod llesiant i wneud Cymru'n wlad lewyrchus, cydnerth, iachach, mwy cyfartal a chyfrifol ar lefel fyd-eang gyda chymunedau cydlynus a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu.

Mae'r Ddeddf hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus adlewyrchu amrywiaeth y boblogaeth wrth gymhwyso'r egwyddor Datblygu Cynaliadwy. Mae'r egwyddor yn cynnwys pum ffordd allweddol o weithio:

- **Hirdymor:** pwysigrwydd cydbwyso anghenion y tymor byr gyda'r angen i ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion hirdymor hefyd.
- **Atal:** sut gall gweithredu i atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gyflawni eu hamcanion.

- **Integreiddio:** Ystyried sut gall amcanion llesiant y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o'r nodau llesiant, ar bob un o'u hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff cyhoeddus eraill.
- **Cydweithio:** gallai cydweithredu ag unrhyw berson arall (neu wahanol adrannau yn y corff ei hun) helpu'r corff i fodloni ei amcanion llesiant.
- **Cynnwys:** pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant, a sicrhau bod y bobl hynny'n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal maent yn ei gwasanaethu.

Bydd creu Cymru sy'n fwy cyfartal, lle mae pawb yn cael y cyfle i gymryd rhan, cyrraedd eu potensial llawn ac yn gallu cyfrannu'n llawn at yr economi, yn galluogi Cymru i fod yn iachach, yn fwy llewyrchus ac arloesol, i gael cymunedau mwy cydlynus a chyfrannu at ddiwylliant bywiog a'r iaith Gymraeg.

Bydd ein Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn torri ar draws yr holl nodau llesiant, byddant yn arbennig yn cefnogi cynnydd tuag at y canlynol o leiaf:

- **Cymru lewyrchus** – Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol, carbon isel sy'n cydnabod y terfynau sydd ar yr amgylchedd byd-eang ac sydd, o ganlyniad, yn defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon a chymesur (gan gynnwys gweithredu ar newid yn yr hinsawdd); ac sy'n datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig mewn economi sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, gan ganiatáu i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir drwy gael gafael ar waith gweddus.”
- **Cymru iachach** – Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl a lle deallir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol.
- **Cymru sy'n fwy cyfartal** - Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau cymdeithasol-economaidd).
- **Cymru o gymunedau cydlynus** - Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da.

Mae'r pum ffordd hon o weithio wedi arwain datblygiad yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol sy'n cael eu hategu gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015; byddant hefyd yn cefnogi'r Ddeddf.

Hirdymor

Pwrrpas datblygu'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol ar gyfer 2024 - 2028 fydd adeiladu ar y cynnydd a wnaed mewn blynyddoedd blaenorol. Mae Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn ymwneud â chryfhau a hyrwyddo cydraddoldeb a hawliau dynol yng Nghymru. Mae'r gwaith hwn yn debygol o ymestyn y tu hwnt i 2028 ac oes y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 dilynol. Mae angen i Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol gysylltu Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig (y presennol a'r dyfodol) â pholisi cydraddoldeb wrth iddo ddatblygu dros amser.

Atal

Bydd pob Amcan Cydraddoldeb Cenedlaethol yn sbarduno camau ataliol ar draws ystod o feysydd polisi a themâu. Bydd camau gweithredu yn cael eu symud ymlaen trwy'r Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig unigol a byddant yn ymgorffori pob maes polisi cydraddoldeb i bobl Cymru. Bydd hyn yn cynnwys, er enghraifft, gweithredu i fynd i'r afael â throseddau casineb, gwahaniaethu yn ei

holl ffurfiau, ac anghydraddoldeb o ran mynediad at wasanaethau cyhoeddus. Bydd yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn gorwedd ochr yn ochr â'r canlyniadau a fwriedir a fydd yn sbarduno datblygiad polisi ar draws Llywodraeth Cymru. Bydd mwy o fanylion yn cael eu nodi yn y Cynllun Cydraddoldeb Strategol.

Integreiddio

Datblygwyd yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol mewn ymgynghoriad â rhanddeiliaid mewnol ac allanol, i sicrhau bod rhanddeiliaid yn cael eu cynnwys wrth ddatblygu polisi. Mae'r amcanion trawsbynciol yn anelu at ganolbwyntio ar groestoriadedd a lleihau anghydraddoldeb. Mae Llywodraeth Cymru yn annog sefydliadau'r sector cyhoeddus yng Nghymru yn gryf i fabwysiadu ymagwedd debyg a gosod Amcanion Cydraddoldeb sy'n adlewyrchu Amcanion Llywodraeth Cymru, wedi'u haddasu ar gyfer cyd-destun rhanbarthol neu leol yn ôl yr angen.

Cydweithredu a Chyfranogiad

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymgysylltu â phartneriaid mewnol ac allanol ar y datblygiad fel rhan o'r broses o ddatblygu'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 - 2028.

Cyn datblygu'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol arfaethedig, cyn lansio'r ymgynghoriad, dadansoddwyd tystiolaeth gan arweinwyr polisi, gan gynnwys yr hyn a ddarparwyd gan adroddiad y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, [A yw Cymru'n Decach? \(2018\)](#). Ers agor yr ymgynghoriad ar 13 Tachwedd, mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol wedi cyhoeddi [Monitor Cydraddoldeb a Hawliau Dynol 2023: A yw Cymru'n Decach?](#) Mae'r argymhellion a gynhwysir ynddo wedi llywio datblygiad yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol.

Cynhaliwyd ymgynghoriad cychwynnol gyda rhanddeiliaid cydraddoldeb ym mis Gorffennaf 2023 ar y Ddogfen Drafod Gychwynnol trwy adborth electronig i gwestiynau a gweithdy ar-lein. Llywiodd hyn yr ymgynghoriad llawn [Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 i 2028: egwyddorion yr ymagwedd ac amcanion arfaethedig](#) a agorodd ar 13 Tachwedd 2023 ac a gaeodd ar 12 Chwefror 2024. Yn ystod y cyfnod ymgynghori, cyhoeddwyd y ddogfen ymgynghori ar-lein ar gyfer ymateb gan y cyhoedd, a chynhaliwyd digwyddiad ar-lein hefyd i gasglu adborth ychwanegol.

Roedd yr ymgynghoriad yn ymdrin â'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a Chynllun Cydraddoldeb Strategol llawn 2024 – 2028. Mae'r Asesiad Effaith Integredig hwn yn cwmpasu cyhoeddi'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol ac yn ystyried yr ymatebion i'r Nod Cydraddoldeb Hirdymor trosfwaol, set newydd o Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol. Dadansoddwyd yr ymatebion a bydd Nod Cydraddoldeb Hirdymor trosfwaol, set newydd o Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol (os cânt eu cymeradwyo gan Gabinet Llywodraeth Cymru), ac adroddiad ymateb cryno, yn cael eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru. Bydd Asesiad Effaith Integredig ar wahân yn cael ei gynhyrchu ar gyfer y Cynllun Cydraddoldeb Strategol.

Effaith

Mae'r Nodau Cydraddoldeb Hirdymor a'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn hoelio sylw ar faterion cydraddoldeb blaenoriaethol er mwyn cyflawni polisïau gwell a darparu gwasanaethau gwell, gan gynnwys dyrannu adnoddau.

Rydym wedi gweithio'n agos gyda chydweithwyr mewnol a rhanddeiliaid allanol yn ystod yr ymgynghoriad ar yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028. Bydd yr ymgysylltiad a'r gwaith cydweithredol hwn yn parhau ac yn edrych i sicrhau bod yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn cael effaith ar gydraddoldeb ar draws polisïau'r llywodraeth i leihau gwahaniaethu a gwella tegwch canlyniadau.

Costau ac Arbedion

Ar hyn o bryd, mae camau gweithredu sy'n gysylltiedig â'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn gorwedd o fewn meysydd polisi gwahanol ac nid ydym yn rhagweld costau y gellir eu priodoli'n uniongyrchol i'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol. Wrth i gynlluniau sector-benodol gael eu datblygu, byddant yn ystyried yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol, a bydd dadansoddiadau cost ac arbedion yn cael eu rhoi gerbron Gweinidogion Cymru i'w hystyried a'u cymeradwyo. Bydd cynnydd o ran cyflwyno'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn cael ei adrodd dros gylch pedair blynedd a'i gyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru. [Adroddiadau cydraddoldeb blynyddol Llywodraeth Cymru.](#)

Mecanwaith

Ar ôl cyhoeddi'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol, bydd Llywodraeth Cymru a Rhanddeiliaid allanol yn gweithio i ddatblygu'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 cysylltiedig.

Mae gan Lywodraeth Cymru ddigon o bwerau o dan y ddeddfwriaeth bresennol i gyflawni ei swyddogaethau presennol yn y maes hwn.

2.1 Pobl a Chymunedau

Sut (naill ai'n gadarnhaol neu'n negyddol), ac i ba raddau (effaith sylweddol/gymedrol/fach), y bydd y cynnig yn effeithio ar bobl a chymunedau?

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn amddiffyn pobl yn gyfreithiol rhag gwahaniaethu yn y gweithle ac yn y gymdeithas ehangach. Mae'n cwmpasu naw nodwedd warchodedig: Oedran, Anabledd, Ailbennu rhywedd, Priodas a phartneriaeth sifil, Meichiogrwydd a mamolaeth, Hil, Crefydd neu gred, Rhyw a Chyfeiriadedd rhywiol. Mae'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn canolbwyntio ar sicrhau bod hawliau pobl yn Neddf Cydraddoldeb 2010 yn cael eu cynnal ac mae'r amcanion trawsbynciol yn anelu at sicrhau bod polisi yn cael effaith gadarnhaol ar bawb, yn enwedig y rhai sydd â nodweddion gwarchodedig.

2.2 Hawliau Plant

Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP)

Mae oedran yn un o'r Nodweddion Gwarchodedig yn Neddf Cydraddoldeb 2010. Mae'n hanfodol bod ein Hamcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn cefnogi pobl o bob oedran, gan gynnwys plant a phobl ifanc.

Bydd yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn atgyfnerthu ac adeiladu ar ymrwymiad Llywodraeth Cymru i ddefnyddio'r CCUHP fel sail ar gyfer llunio polisiâu ar gyfer plant a phobl ifanc, a sicrhau bod eu hawliau yn parhau i fod yn ganolog i'r gwaith o hyrwyddo cydraddoldeb yng Nghymru. Byddwn yn ymgynghori ac yn ymgysylltu â rhanddeiliaid wrth i ni symud i mewn i'r gwaith o ddatblygu Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 a'i ddulliau gweithredu.

Y Rhaglen Lywodraethu

Mae cydraddoldeb, fel thema drawsbynciol yn cysylltu â'r [Rhaglen Lywodraethu](#) gyda'r ymrwymadau canlynol wedi'u nodi fel a ganlyn:

Dathlu amrywiaeth a gweithredu i ddileu anghydraddoldeb o bob math

O fewn y Rhaglen Lywodraethu, mae Gweinidogion Cymru wedi ymrwymo i:

- Gweithredu ac ariannu'r ymrwymadau a wnaed yn ein Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb Hiliol (a elwir bellach yn Gynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol).
- Edrych ar ddeddfwriaeth i fynd i'r afael â bylchau cyflog ar sail rhywedd, cyfeiriadedd rhywiol, ethnigrwydd, anabledd, a ffurfiau eraill ar wahaniaethu.
- Sicrhau bod cyrff cyhoeddus a'r rhai sy'n cael arian cyhoeddus yn mynd i'r afael â gwahaniaethau cyflog.
- Treialu dull o ymdrin â'r Incwm Sylfaenol.
- Sicrhau bod hanes a diwylliant ein cymunedau Du, Asiaidd, ac Ethnig Leiafrifol yn cael eu cynrychioli'n briodol drwy fuddsoddi ymhellach yn ein sector diwylliannol a'n rhwydwaith amgueddfeydd.
- Sicrhau bod ein system trafnidiaeth gyhoeddus yng Nghymru'n fwy hygyrch i bobl anabl.
- Parhau â'n partneriaeth gref â mudiadau gwirfoddol ar draws ein holl gyfrifoldebau.
- Rhoi targedau ar waith ynghylch Cyllidebu ar sail Rhyw.
- Cryfhau'r Strategaeth Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol i gynnwys ffocws ar drais yn erbyn menywod ar y stryd ac yn y gweithle yn ogystal â'r cartref.

Mae'r Camau Gweithredu uchod yn rhan o'r pecyn cyflawni a hyrwyddir gan Weinidogion Cymru fel eu hymrwymiad i'r Etholwyr. Mae rhai camau gweithredu sy'n cefnogi'r ymrwymadau uchod yn cael eu symud ymlaen trwy'r Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig unigol. Bydd yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn sail i'r cynlluniau hyn.

2.3 Cydraddoldeb

Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i fod yn ymrwymedig i'r egwyddorion a'r cyfarwyddyd a nodir yn Neddf Cydraddoldeb 2010 a Rheoliadau dilynol i Gymru. Gan fod y mater hwn yn ymwneud â darparu Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a'u datblygu'n barhaus, paratowyd Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb (fel y'i atodir yn Atodiad B).

2.4 Prawfesur Gwledig

Bydd yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn effeithio ar bob cymuned yng Nghymru, gan gynnwys cymunedau gwledig. Gall pobl mewn cymunedau gwledig brofi anghydraddoldebau a rhwystrau gwahanol i'r rhai mewn cymunedau trefol.

Mae rhanddeiliaid ac aelodau o'r cyhoedd o gymunedau gwledig wedi bod yn rhan o'r ymgysylltu a'r ymgynghoriad ar yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol. Gall fod effeithiau buddiol sylweddol neu gymedrol i'r unigolion hynny sydd â Nodweddion Gwarchodedig sy'n byw mewn ardaloedd gwledig. Gall effeithiau gynnwys, er enghraifft, gwasanaethau gwell a mwy hygrych, gwell cysylltiadau trafnidiaeth etc. yn eu hardaloedd. Gall hyn ond gwella bywiogrwydd, amrywiaeth a hygrychedd cymunedau gwledig. Bydd ymgysylltu â chymunedau'n parhau.

Pan fo polisi a chynlluniau'n cael eu datblygu ac yn ystyried yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol, bydd llunwyr polisi yn cyflwyno Asesiad Prawfesur Gwledig i Weinidogion Cymru fel rhan o'u proses o benderfynu ar gyfeiriad polisi yn y dyfodol.

Adborth i'r ymgynghoriad: Tynnwyd sylw at heriau trafnidiaeth mewn ardaloedd gwledig yn yr ymgynghoriad. Byddwn yn parhau i gysylltu ag aelodau o'r gymuned gwledig yn ystod datblygiad Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028.

Nid yw Asesiad Effaith Prawfesur Gwledig llawn wedi'i gynnal ar gyfer yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol ar gyfer 2024 - 2028. Bydd hyn yn cael ei ailasesu ar gyfer Asesiad Effaith Integredig Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028.

2.5 Iechyd

Bydd yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn cael effaith ar draws pob cymuned yng Nghymru, gan gynnwys trwy'r gwasanaethau iechyd a ddarperir.

Gall fod effeithiau buddiol sylweddol neu gymedrol yn dod o gyflawni'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol, er enghraifft gwell mynediad at wasanaethau iechyd gan gymunedau sy'n profi rhwystrau mynediad ar hyn o bryd a gwasanaethau ataliol/cymorth mwy hygrych, fel yr amlygwyd yn Amcan Cydraddoldeb Cenedlaethol 3: "Byddwn yn creu Cymru lle gall pawb fod yn ymwybodol o wasanaethau cyhoeddus o safon uchel a chael mynediad cyfartal atynt."

Bydd penderfyniadau polisi unigol a fydd yn cael eu symud ymlaen sy'n cefnogi'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn cael eu cyflwyno i Weinidogion Cymru fel rhan o'u proses o wneud penderfyniadau ar gyfeiriad polisi yn y dyfodol. Wrth ddatblygu camau gweithredu polisi ategol, bydd yn ofynnol i Grwpiau Llywodraeth Cymru gynnal eu hasesiadau effaith eu hunain. Rydym hefyd yn ymwybodol y dylai partneriaid sector cyhoeddus allanol ddatblygu eu Hamcanion Cydraddoldeb eu hunain a Chynlluniau Cydraddoldeb ategol yn unol ag anghenion eu rhanddeiliaid a'u defnyddwyr eu hunain.

Adborth i'r ymgynghoriad: roedd ymatebion yr ymgynghoriad yn tynnu sylw at feysydd sy'n gysylltiedig ag anghydraddoldebau iechyd. Mae'r tîm Cydraddoldeb a'r Grŵp Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol yn cydweithio ar ddatblygu Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 i sicrhau ein bod yn cyd-fynd.

Nid ydym wedi cynnal Asesiad o'r Effaith ar Iechyd ar gyfer Amcanion Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 a byddwn yn ailasesu hyn ar gyfer datblygiad Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028.

2.6 Preifatrwydd

Pan fo Llywodraeth Cymru, ei phartneriaid a'i Rhanddeiliaid, yn gweithio i fwrw ymlaen â datblygu'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028, bydd ar bob ymateb ymgysylltu ac ymgynghori angen asesiad o anghenion preifatrwydd unigolion a deddfwriaeth berthnasol sydd wedi'i chynllunio i ddiogelu preifatrwydd fel gofyniad safonol.

Yn ogystal, pan fo Grwpiau Llywodraeth Cymru yn datblygu camau gweithredu sy'n effeithio neu'n cefnogi'r rhai a nodwyd o fewn meysydd Nodweddion Gwarchodedig at ddibenion cynlluniau gweithredu a pholisïau cydraddoldeb gwahanol, bydd yn ofynnol i bob Grŵp asesu'r Effaith y camau gweithredu hynny ar Breifatrwydd.

Yn ystod yr ymgynghoriad, rhoddwyd yr opsiwn i'r ymatebwyr aros yn ddienw ac mewn unrhyw gyhoeddiad o'r ymatebion i'r ymgynghoriad, byddwn yn sicrhau mai dim ond enwau a ganiateir sy'n cael eu rhannu.

Nid ydym wedi cynnal Asesiad o'r Effaith ar Breifatrwydd ar gyfer Amcanion Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 a byddwn yn ailasesu hyn ar gyfer Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028.

3.1 Llesiant diwylliannol

3.1a Sut gall y cynnig gyfrannu'n weithredol at y nod o hyrwyddo a diogelu diwylliant a threftadaeth ac annog pobl i gymryd rhan yn y celfyddydau, chwaraeon a hamdden? (ar gyfer y Gymraeg gweler adran 3.2)

Bydd yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn annog ac yn galluogi unigolion â Nodweddion Gwarchodedig i gymryd rhan mewn gweithgareddau diwylliannol, gan brif ffyrddio cydraddoldeb wrth lunio polisïau a sicrhau bod pobl o bob cymuned yng Nghymru yn rhan o'r mecanweithiau gweithredu polisi.

Bydd camau gweithredu a nodir mewn Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol yn ysgogwyr newid ar lefelau lleol a chenedlaethol. Er enghraifft, mae camau gweithredu i sicrhau trafnidiaeth haws a lleoliadau hygyrch, ynghyd â gwell mynediad i leoliadau twristiaeth a safleoedd treftadaeth a gwasanaethau cysylltiedig, wedi'u cynnwys mewn cynlluniau i gefnogi Pobl Anabl. Bydd y Camau Gweithredu hyn yn ennyn mwy o ymgysylltiad â bywyd diwylliannol Cymru ac yn ychwanegu ato drwy gynyddu amrywiaeth defnyddwyr.

3.1b A yw'n bosibl y gallai'r cynnig gael effaith negyddol ar hyrwyddo a diogelu diwylliant a threftadaeth, neu ar allu pobl i gymryd rhan yn y celfyddydau, chwaraeon a hamdden? Os felly, pa gamau y gallwch eu cymryd i osgoi neu leihau'r effaith honno (er enghraifft, trwy ddarparu cyfleoedd amgen)?

Nid oes unrhyw effeithiau negyddol disgwylidig uniongyrchol o ganlyniad i'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol.

Mae'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn canolbwyntio ar ehangu cyfleoedd ar gyfer cynhwysiant a chyfranogiad i bobl â nodweddion gwarchodedig ar draws pob agwedd ar eu bywydau.

Mae camau gweithredu penodol yn gorwedd yn y gwahanol gynlluniau cydraddoldeb (fel y rhestrir ar frig y ddogfen), a bydd disgwyl i gynlluniau gynnwys camau gweithredu sy'n annog mwy o hygyrchedd i gymunedau, unigolion a chymunedau. Er enghraifft, yng Nghynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol, mae nodau a chatau gweithredu sydd "wedi'u bwriadu i gydnabod yr anfanteision a wynebwyd gan grwpiau Du, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol yn y gorffennol, a'r rhai a wynebir heddiw, a'u gwrthsefyll. Eu nod yw dileu gwahaniaethu a rhwystrau sy'n atal pobl rhag mwynhau pob agwedd ar ddiwylliant, treftadaeth a chwaraeon, a chydabod a dathlu amrywiaeth hil ac ethnig Cymru yn y gorffennol a heddiw."

Bydd y Camau Gweithredu hyn yn parhau i fod o fewn cwrpas y Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig, gydag ymyriadau Llywodraeth Cymru wedi'u manylu yn y cynlluniau hynny, yn gysylltiedig â gweithgarwch ehangach y Grŵp sy'n cefnogi bwriadau'r cynlluniau hynny ac Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024-2028.

3.2 Y Gymraeg

Er nad yw iaith yn Nodwedd Warchodedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a bod amddiffyn y Gymraeg yn digwydd o dan ddeddfwriaeth ar wahân (Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a Safonau cysylltiedig), mae agendâu polisi cydraddoldeb a'r Gymraeg yn ategu ac yn hysbysu ei gilydd.

Nid oes unrhyw effeithiau negyddol disgwylidig uniongyrchol ar y Gymraeg o ganlyniad i Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 - 2028. Bydd unrhyw gamau i'w symud ymlaen yn aros o fewn cwrpas y Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig. Mae hyn yn cynnwys ymyriadau sydd â'r nod o sicrhau bod gwasanaethau y mae mynediad iddynt yn cael eu darparu yn y Gymraeg lle mae hyn yn briodol.

Bydd y Camau Gweithredu hyn yn ennyn ymgysylltiad â bywyd diwylliannol Cymru ac yn ychwanegu ato drwy o leiaf gynnal neu gynyddu'r ddarpariaeth Gymraeg. Bydd hyn yn cyfrannu at un o dargedau craidd Strategaeth y Gymraeg: *Cymraeg 2050: Miliwn o siaradwyr* i ddyblu'r defnydd o'r Gymraeg yn ddyddiol.

Mae Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg wedi'i gwblhau..

4.1 Busnes, y cyhoedd ac unigolion

Ni ddisgwylir i'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol eu hunain gael effaith negyddol ar weithgareddau'r gymuned fusnes. Mae Amcan Cydraddoldeb Cenedlaethol 5 yn nodi "byddwn yn creu Cymru lle gall pawb o'r amrywiaeth lawn o gefndiroedd gymryd rhan mewn bywyd cyhoeddus, cael eu lleisiau wedi'u clywed, a gweld eu hunain yn cael eu hadlewyrchu mewn swyddi arwain." Rydym yn rhagweld y bydd hyn yn cael effaith ar economi Cymru drwy sicrhau bod mwy o bobl o bob cefndir yn dod yn arweinwyr ar draws sectorau Cymru. Fodd bynnag, nid ydym yn gwybod yr effaith y gallai hyn ei chael, ac rydym wedi ei ddisgrifio fel "bach" ar hyn o bryd am y rheswm hwn.

Camau gweithredu a nodir mewn Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol fydd prif ysgogwyr newid ar lefelau lleol a chenedlaethol. Er enghraifft, gellir disgwyl yn rhesymol i Gamau Gweithredu sydd â'r nod o sicrhau lleoliadau hygyrch gynyddu nifer y cwsmeriaid a fydd yn gallu cael mynediad, gan felly gynyddu gwerthiannau.

Mae'n debygol y bydd cost uwch i fusnesau lle nad yw'r lleoliadau hyn yn hollol hygyrch ar hyn o bryd. Mae camau gweithredu i wella mynediad a gwasanaethau cysylltiedig wedi'u cynnwys mewn

cynlluniau i gefnogi pobl anabl a byddant yn gwella'r gwasanaethau a ddarperir ac (o bosibl) yn cynyddu proffidioldeb i fusnesau Cymru yn ogystal ag effeithio ar ansawdd mynediad i gwsmeriaid.

4.2 Y Sector Cyhoeddus gan gynnwys llywodraeth leol a chyrff cyhoeddus eraill

Mae'n ofynnol i sefydliadau'r Sector Cyhoeddus gydymffurfio â chyfraith Cydraddoldeb.

Cyflwynodd Deddf 2010 hefyd Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus, sydd â thri nod cyffredinol. Mae'n rhaid i'r rhai sy'n ddarostyngedig i'r ddyletswydd roi sylw dyledus i'r angen i wneud y canlynol:

- dileu gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithlon ac ymddygiad arall a waherddir gan y Ddeddf
- hyrwyddo cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a phobl sydd heb nodwedd o'r fath
- meithrin cysylltiadau da rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a phobl sydd heb nodwedd o'r fath

Nod Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus yw sicrhau bod y rhai sy'n ddarostyngedig iddi yn ystyried hyrwyddo cydraddoldeb wrth gyflawni eu busnes o ddydd i ddydd.

Fodd bynnag, mae Llywodraeth Cymru yn argyhoeddedig bod gan yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a nodwyd yn gynharach yn yr Asesiad Effaith Integredig hwn y potensial i ddod â buddion i sefydliadau eraill y sector cyhoeddus am y rhesymau yr ydym wedi'u nodi yn yr Asesiad Effaith Integredig hwn.

Nid oes unrhyw rwymedigaeth ar sefydliadau'r sector cyhoeddus i atgynhyrchu ein Hamcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol ac nid ydynt wedi'u gwahardd rhag datblygu eu dull eu hunain (yn wir, efallai y byddant yn ffafrio ymagwedd wedi'i theilwra). Mae Llywodraeth Cymru yn annog sefydliadau'r sector cyhoeddus yng Nghymru i osod Amcanion Cydraddoldeb sy'n adlewyrchu amcanion Llywodraeth Cymru, gan ystyried unrhyw gyd-destun rhanbarthol neu leol yn ôl yr angen.

4.3 Y Trydydd Sector

Sut (naill ai'n gadarnhaol neu'n negyddol), ac i ba raddau (effaith sylweddol/gymedrol/fach), y bydd y cynnig yn effeithio ar sefydliadau'r trydydd sector a'r hyn maent yn ei wneud?

Rydym yn cydnabod pwysigrwydd cyfraniad y trydydd sector at hyrwyddo cydraddoldeb a gwrthwahaniaethu yng Nghymru. Byddwn yn parhau i weithio mewn partneriaeth â'r trydydd sector i gefnogi ein Hamcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol.

Gall Llywodraeth Cymru barhau i gefnogi sefydliadau'r trydydd sector sy'n darparu gwasanaethau sy'n cyflawni yn erbyn Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol, cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig a pholisïau cydraddoldeb, yn unol â'r egwyddorion a nodir yng [Nghynllun y Trydydd Sector](#).

Ymgynghorwyd â'r trydydd sector trwy gydol datblygiad y Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a byddwn yn parhau i ymgynghori ag ef a'i annog i fod yn rhan o ddatblygiad Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028. Gofynnir i sefydliadau'r trydydd sector ystyried sut y gallant barhau i

gefnogi'r gwaith o gyflawni'r Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol a'r Camau Gweithredu sydd wedi'u hymgorffori ynddynt, ochr yn ochr â'r holl bolisïau cydraddoldeb.

4.4 Effaith ar Gyfiawnder

Mae'r holl bolisïau Cydraddoldeb, yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a'r Camau Gweithredu o fewn y Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol yn ystyried anghenion rhanddeiliaid fel rhan o'r gwaith o'u cyflawni, yn ogystal â dangos unrhyw effaith ar faterion cyfiawnder (o fewn cwrmpas a chylch gwaith cymhwysedd deddfwriaethol Llywodraeth Cymru).

Gofynnir i Weinidogion Cymru ddangos eu bod yn gwneud penderfyniadau yn unol â'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol, Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028, a chynlluniau a pholisïau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol. Bydd penderfyniadau'n cael eu llywio gan Asesiadau Effaith Integredig, gan gynnwys Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb.

Er nad oes bwriad cyflwyno unrhyw ddyletswyddau newydd heblaw am y rhai sydd eisoes wedi'u deddfu yng Nghymru ar hyn o bryd, ni ellir diystyru hyn fel cam gweithredu posibl dros y pedair blynedd nesaf.

Rydym wedi ystyried Hawliau Dynol yn yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol fel rhan o'n nod i gryfhau cydraddoldeb a hawliau dynol trwy'r gwaith hwn. Mae Amcan Cydraddoldeb Cenedlaethol 2 yn canolbwyntio ar greu "Cymru lle gall pawb fod yn ymwybodol o'u hawliau dynol, lle cânt eu diogelu, eu hyrwyddo a lle maent yn sail i bob polisi cyhoeddus."

4.5 Effaith Economaidd-gymdeithasol

Bydd anghenion unigolion, cymunedau a chymunedau buddiant yn cael eu hystyried fel rhan o gyflawniad pob un o'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a'r Camau Gweithredu yn y Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol, ochr yn ochr â'r holl bolisïau cydraddoldeb, a disgwylir y bydd effeithiau clir ar y meysydd hynny a grybwyllir uchod, yn bennaf trwy'r Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig penodol a'r polisïau cydraddoldeb. Penderfynir ar unrhyw ymyriadau pellach neu ddatblygiad Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn ystod y cylch pedair blynedd nesaf trwy ymgynghori pellach a'u hychwanegu yn ystod datblygiad Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028.

Gofynnir i Weinidogion Cymru ddangos sut maent wedi ystyried y Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol wrth iddynt wneud penderfyniadau yn unol â'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a'r Cynlluniau a'r Polisïau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol. Bydd Asesiadau Effaith Integredig (gan gynnwys Asesiad o Effeithiau Economaidd ac Asesiad ar Gydraddoldeb) yn llywio'r broses o wneud penderfyniadau.

Adran 6: Y Ddyletswydd economaidd-gymdeithasol

Beth fydd yr effaith ar anfantais economaidd-gymdeithasol?

6.1 Y Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol.

Mae'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol yn ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus perthnasol, gan gynnwys Gweinidogion Cymru, roi sylw dyledus i'r angen i leihau anghydraddoldebau mewn canlyniadau sy'n deillio o anfantais economaidd-gymdeithasol. Mae'r ddyletswydd hon yn berthnasol i benderfyniadau sydd o natur strategol yn unig.

Yn ein hymgyngoriad ar yr Amcanion Cydraddoldeb Strategol rydym wedi esbonio natur y Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol sef ei bod yn ofynnol i awdurdodau cyhoeddus penodol, wrth wneud penderfyniadau o natur strategol ynghylch sut i arfer eu swyddogaethau, roi sylw dyledus i ddymunoldeb eu harfer mewn ffordd sydd wedi'i gynllunio i leihau'r anghydraddoldebau mewn canlyniadau sy'n deillio o anfantais economaidd-gymdeithasol. Mae'r ddyletswydd yn cyfeirio at agweddau ar fywyd 'cymdeithasol' (eich cyfleoedd bywyd a lle rydych chi'n byw) ac 'economaidd' (faint o arian sydd gennych ar gyfer eitemau hanfodol ac eitemau nad ydynt yn hanfodol).

Mae'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol felly yn ceisio gwella penderfyniadau strategol cyrff cyhoeddus penodol i gefnogi'r rhai sydd dan anfantais economaidd-gymdeithasol yn well o ran incwm a/neu statws. Mae'n rhoi ymdrin ag anghydraddoldeb wrth wraidd y broses o wneud penderfyniadau ac yn adeiladu ar y gwaith y mae cyrff cyhoeddus eisoes yn ei wneud. Fel rhan o'n hymgyngoriad i drafod yr Amcanion Cydraddoldeb Strategol, gwnaethom ofyn y cwestiwn canlynol:

Cwestiwn 6: A ydych yn credu y bydd yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn ein helpu i gyflawni'r Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol? Esboniwch eich ateb.

Mae'r ymatebion a gawsom i'r ymgynghoriad wedi llywio diwygiadau i'r Amcanion Cydraddoldeb Strategol a byddant yn cefnogi datblygiad Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028.

Enghreifftiau o adborth i'r ymgynghoriad:

"Mae'n bwysig nodi bod y diffiniadau o grwpiau yn mynd y tu hwnt i nodweddion gwarchodedig, sy'n cael ei gydnabod gan y Cynllun Cydraddoldeb Strategol a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol."

"Rydym yn croesawu cydnabyddiaeth cyrff sector cyhoeddus fel cyflogwyr a'u gallu i leihau anghydraddoldebau trwy'r rôl hon. Rydym hefyd yn cefnogi'r pwyslais a roddir ar brofiad bywyd o fewn y Cynllun Cydraddoldeb Strategol. Gall y rhai sydd â phrofiad bywyd o anfantais economaidd-gymdeithasol (neu fathau eraill o anfantais) gael eu hystyried yn arbenigwyr trwy brofiad. Mae ymgysylltu ag arbenigwyr trwy brofiad yn rhoi cyfle i ddangos ymrwymiad i'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol trwy eu trin â'r un parch ag unrhyw arbenigwyr eraill y gellid ymgynghori â hwy."

"Gan mai hwn yw iteriad cyntaf Llywodraeth Cymru o'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol ers i'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol ddod i rym, mae cynnwys amcan pwrpasol sy'n cefnogi mynd i'r afael ag amddifadedd economaidd-gymdeithasol yn ddatblygiad cadarnhaol. Fodd"

bynnag, fel yr awgrymwyd [mewn cwestiwn arall], efallai y bydd Llywodraeth Cymru yn dymuno ystyried ad-drefnu ei hamcanion i sicrhau nad yw'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol yn cysgodi egwyddorion allweddol y fframwaith cydraddoldeb sy'n bodoli eisoes, h.y. nodweddion gwarchodedig."

"Mae gan rai o'r nodau gysylltiadau cryfach â chyflawni'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol ond mae pob un o'r 7 yn cyfrannu mewn ffordd. Mae yna lawer o faterion systemig sydd wedi'u gwreiddio'n ddwfn yng Nghymru a'r DU, sy'n cael effaith andwyol ar y rhai sydd â nodweddion gwarchodedig, a'u hamgylchiadau economaidd-gymdeithasol a bydd yn cymryd amser hir i'w gwella. Ac fel y dywedwch 'gall y maes cydraddoldeb a hawliau dynol esblygu'n gyflym.' felly bydd angen adolygu'r gwaith yn gyson, gan integreiddio ymgysylltiad."

Casgliad

8.1 Sut mae'r bobl y mae'r cynnig yn fwyaf tebygol o effeithio arnynt wedi'u cynnwys wrth ei ddatblygu?

Rhaid i ni adolygu ein Cynllun Cydraddoldeb a'n Amcanion bob pedair blynedd.

Mae Llywodraeth Cymru wedi defnyddio'r dadansoddiad o ymgysylltu â rhanddeiliaid a'r dystiolaeth a gynhwysir yn "[A yw Cymru'n Decach? \(2018\)](#)" a deunydd ymchwil perthnasol arall i baratoi set o Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol drafft a oedd yn sail i'r ymgynghoriad.

[Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 i 2028: egwyddorion yr ymagwedd ac amcanion arfaethedig](#)

Ymgysylltodd Llywodraeth Cymru â rhanddeiliaid a'r cyhoedd drwy gydol datblygiad yr Amcanion Cydraddoldeb Strategol, gan ystyried adborth i gyrraedd y set derfynol o Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol.

Ym mis Gorffennaf 2023, rhannwyd dogfen drafod gychwynnol gyda sefydliadau cydraddoldeb, arbenigwyr a rhanddeiliaid allweddol eraill a chynhaliwyd gweithdy ar-lein i drafod hyn. Defnyddiwyd adborth ac ymatebion o'r ymatebion i'r ddogfen a'r gweithdy i ddatblygu'r ddogfen ymgynghori gyhoeddus lawn (dolen uchod).

Lansiwyd yr ymgynghoriad ar y Nod Hirdymor a'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol ar 13 Tachwedd 2023. Cynhaliwyd digwyddiad ar-lein ychwanegol ym mis Chwefror 2024, yn ystod y cyfnod ymgynghori. Roedd yr adborth a dderbyniwyd yn yr ymatebion ac yn ystod y gweithdy yn llywio datblygiad yr Amcanion Cydraddoldeb Strategol terfynol.

8.2 Beth yw'r effeithiau mwyaf arwyddocaol, yn rhai cadarnhaol a negyddol?

Rhagwelir y gallai effeithiau buddiol sylweddol neu gymedrol ddeillio o gyflawni'r Amcanion Cydraddoldeb Strategol ar gyfer Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028 dilynol, a chatau gweithredu cysylltiedig o fewn Cynlluniau a Pholisïau Nodweddion Gwarchodedig unigol, er enghraifft gwasanaethau ataliol/cymorth gwell a mwy hygrych.

Bydd Gweinidogion yn ystyried y camau gweithredu o dan bob cynllun nodweddion gwarchodedig fel rhan o'u gwaith o wneud penderfyniadau ar gyfeiriad polisi yn y dyfodol.

Bydd y Cynllun Cydraddoldeb Strategol yn cynnwys mecanweithiau monitro – bydd y rhain yn cael eu datblygu ar wahân a bydd Asesiad Effaith Integredig pellach yn cael ei gwblhau ar eu cyfer.

Nid oes unrhyw effeithiau negyddol wedi'u nodi o ganlyniad i'r Amcanion Cydraddoldeb Strategol.

Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau (CCUHPA)

Rhaid i weithredoedd Llywodraeth Cymru fod yn gydnaws â rhwymedigaethau rhyngwladol, fel y nodir yn adran 82 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, gan gynnwys Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau (CCUHPA).

Bydd Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 - 2028 yn nodi sut y bydd Llywodraeth Cymru yn symud egwyddorion y Confensiwn yn eu blaen o ran ei dyletswyddau cydraddoldeb parhaus.

Mae anabledd yn un o'r nodweddion gwarchodedig yn Neddf Cydraddoldeb 2010 ac mae ein Hamcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cefnogi pobl anabl. Fe wnaethom ymgysylltu â sefydliadau hawliau anabledd yn ystod yr ymgynghoriad ac yn ogystal â derbyn ymatebion ar-lein, ymunodd rhanddeiliaid â'n digwyddiad ar-lein. Ni nodwyd unrhyw effeithiau negyddol amlwg ar Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau (CCUHPA). Byddwn yn parhau â'r ymgysylltiad hwn trwy gydol y broses o weithredu'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol.

Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn

Mae oedran yn un o'r Nodweddion Gwarchodedig yn Neddf Cydraddoldeb 2010 ac mae ein Hamcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cefnogi pobl o bob oedran.

Bydd yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 yn atgyfnerthu ac adeiladu ar ymrwymiad Llywodraeth Cymru i ddefnyddio'r CCUHP fel sail ar gyfer llunio polisiau ar gyfer plant a phobl ifanc, a sicrhau bod eu hawliau yn parhau i fod yn ganolog i'r gwaith o hyrwyddo cydraddoldeb yng Nghymru. Fe wnaethom ymgysylltu â sefydliadau hawliau plant (e.e. Comisiynydd Plant Cymru; Whizz Kidz) yn ystod yr ymgynghoriad gan dderbyn ymatebion i'n cwestiynau ymgynghori. Nid oes unrhyw effeithiau negyddol amlwg ar Hawliau'r Plentyn wedi'u nodi.

Byddwn yn parhau â'r ymgysylltiad hwn trwy gydol y broses o weithredu'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol.

Y Gymraeg

Er nad yw iaith yn Nodwedd Warchodedig o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a bod amddiffyn y Gymraeg yn digwydd o dan ddeddfwriaeth ar wahân (Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 a Safonau cysylltiedig), mae'r agendâu polisi cydraddoldeb a'r Gymraeg yn ategu ac yn hysbysu ei gilydd.

Nid oes unrhyw effaith negyddol amlwg ar y Gymraeg wedi'i nodi. Bydd Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024-2028 yn cael eu cyhoeddi yn Gymraeg a Saesneg; bydd cyflwyno unrhyw Gamau Gweithredu cysylltiedig a briodolir i Gynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol hefyd yn digwydd yn y Gymraeg a'r Saesneg. Mae Asesiad o'r Effaith ar y Gymraeg hefyd wedi'i gwblhau fel rhan o'r Asesiad Effaith Integredig.

Hyrwyddo Cyfleoedd Economaidd i Bawb (mynd i'r afael â thlodi)

Bydd Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 ac unrhyw Gamau Gweithredu cysylltiedig a briodolir i Gynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol a pholisïau cydraddoldeb yn cefnogi'n uniongyrchol flaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar gyfer hyrwyddo gweithgarwch economaidd a mynd i'r afael â thlodi.

Mae tystiolaeth yn dangos bod pobl â Nodweddion Gwarchodedig penodol yn fwy tebygol o fod yn byw mewn tldi. Cymerodd sefydliadau cydraddoldeb, gan gynnwys y rhai sy'n canolbwyntio ar leihau tldi, ran yn yr ymgynghoriad a mynychu ein digwyddiad ar-lein. Nid oes unrhyw effeithiau negyddol amlwg wedi'u nodi. Byddwn yn parhau â'r ymgysylltiad hwn trwy gydol y broses o weithredu'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol.

Mae Amcan Cydraddoldeb Cenedlaethol 1 yn canolbwyntio ar fynd i'r afael â thlodi:: Byddwn yn creu Cymru lle mae pawb yn cael cyfleoedd i ffynnu yn unol â'n nod sefydliadol i leihau tldi.

8.3 Yng ngoleuni'r effeithiau a nodwyd, sut y bydd y cynnig:

- **yn sicrhau'r cyfraniad mwyaf posibl at ein hamcanion llesiant a'r saith nod llesiant; a/neu,**
- **yn osgoi, lleihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol?**

Bydd Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 ac unrhyw Gamau Gweithredu cysylltiedig a briodolir i Gynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol yn cyd-fynd â nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, drwy alluogi pobl i gyflawni eu potensial a thrwy hyrwyddo cyfle cyfartal wrth gael mynediad at wasanaethau.

Y nodau Llesiant sy'n arbennig o berthnasol yw **Cymru lewyrchus, Cymru iachach, Cymru fwy cydlynus a Chymru fwy cyfartal**.

Mae Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn dangos y '5 ffordd o weithio' a nodir yn yr egwyddor datblygu cynaliadwy a byddwn yn parhau â'r ffordd hon o weithio drwy gydol y broses o weithredu Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028. Bydd hyn yn sicrhau bod gan bobl â Nodweddion Gwarchodedig yr un rhyddid, urddas, dewis a rheolaeth â dinasyddion eraill yn y gymuned. Mae manylion am hyn yn adran 1.

Y Rhaglen Lywodraethu: Ffyniant i Bawb

Mae cydraddoldeb, fel thema drawsbynciol yn cysylltu â'r [Rhaglen Lywodraethu](#) gyda'r ymrwymadau canlynol wedi'u nodi fel a ganlyn:

Dathlu amrywiaeth a gweithredu i ddileu anghydraddoldeb o bob math

O fewn y Rhaglen Lywodraethu, mae Gweinidogion Cymru wedi ymrwmo i:

- Gweithredu ac ariannu'r ymrwymadau a wnaed yn ein Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb Hiliol (a elwir bellach yn Gynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol).

- Edrych ar ddeddfwriaeth i fynd i'r afael â bylchau cyflog ar sail rhywedd, cyfeiriadedd rhywiol, ethnigrwydd, anabledd, a ffurfiau eraill ar wahaniaethu.
- Sicrhau bod cyrff cyhoeddus a'r rhai sy'n cael arian cyhoeddus yn mynd i'r afael â gwahaniaethau cyflog.
- Treialu dull o ymdrin â'r Incwm Sylfaenol.
- Sicrhau bod hanes a diwylliant ein cymunedau Du, Asiaidd, ac Ethnig Leiafrifol yn cael eu cynrychioli'n briodol drwy fuddsoddi ymhellach yn ein sector diwylliannol a'n rhwydwaith amgueddfeydd.
- Sicrhau bod ein system trafndiaeth gyhoeddus yng Nghymru'n fwy hygyrch i bobl anabl.
- Parhau â'n partneriaeth gref â mudiadau gwirfoddol ar draws ein holl gyfrifoldebau.
- Rhoi targedau ar waith ynghylch Cyllidebu ar sail Rhyw.
- Cryfhau'r Strategaeth Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol i gynnwys ffocws ar drais yn erbyn menywod ar y stryd ac yn y gweithle yn ogystal â'r cartref.

Mae pob un o'r ymrwymadau uchod yn cael eu symud ymlaen yn eu rhinwedd eu hunain. Mae rhai Camau Gweithredu sy'n cefnogi'r ymrwymadau uchod yn cael eu symud ymlaen trwy'r Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol. Ni fydd ein Hamcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn ailadrodd y Camau Gweithredu hyn, ond mae'r camau hyn yn rhan o gyflawni ymrwymadau Gweinidog Cymru i'r Etholwyr.

Nid oes unrhyw effeithiau negyddol amlwg.

8.4 Sut y bydd effaith y cynnig yn cael ei monitro a'i gwerthuso wrth iddo fynd rhagddo a phan ddaw i ben?

Bydd cynnydd yn erbyn Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cael ei fonitro drwy olrhain y gwaith o gyflawni Camau Gweithredu cysylltiedig a briodolir i Gynlluniau Nodweddion Gwarchodedig unigol, sy'n eiddo i wahanol Grwpiau polisi ledled Llywodraeth Cymru. Bydd Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 yn nodi trefniadau ar gyfer cyflawni'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol.

Yn unol â gofynion Adran 77 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, bydd adroddiad cryno blynyddol ar gynnydd yn erbyn Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 a Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 yn cael ei gyhoeddi.

Yn ogystal, yng Nghynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028, byddwn yn amlinellu'r mecanweithiau angenrheidiol ar gyfer gwerthuso perfformiad yn erbyn yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol.

Asesiadau Effaith Llawn

A. ASESIAD O'R EFFAITH AR HAWLIAU PLANT

Mae Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011 yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i roi sylw dyledus i [Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn \(CCUHP\)](#) a'i [Brotocolau Dewisol](#) wrth arfer unrhyw un o'u swyddogaethau.

1. Amcanion polisi

Mae'r Asesiad Effaith Integredig hwn wedi'i gwblhau gan gyfeirio at gyhoeddi Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024 – 2028. Mae cyhoeddi'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn ddyletswydd statudol o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010. Mae oedran yn un o'r Nodweddion Gwarchodedig yn Neddff Cydraddoldeb 2010 ac mae ein Hamcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 yn cefnogi pobl o bob oedran.

Bwriad ein Hamcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol, y mae'r Asesiad hwn o'r Effaith ar Hawliau Plant yn cyfeirio atynt, yw atgyfnerthu ac adeiladu ar ymrwymiad Llywodraeth Cymru i ddefnyddio'r CCUHP fel sail ar gyfer llunio polisiâu ar gyfer plant a phobl ifanc a sicrhau bod eu hawliau yn parhau i fod yn ganolog i'r gwaith o hyrwyddo cydraddoldeb yng Nghymru.

2. Casglu tystiolaeth ac ymgysylltu â phlant a phobl ifanc

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymgysylltu â phartneriaid mewnol ac allanol ar ddatblygiad yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028.

Cyn lansio'r ymgynghoriad ar yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol, ystyriodd arweinwyr polisi dystiolaeth gan gynnwys adroddiad y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol sef [A yw Cymru'n Decach \(2018\)](#). Ers agor yr ymgynghoriad ar 13 Tachwedd, mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol wedi cyhoeddi [Monitor Cydraddoldeb a Hawliau Dynol 2023: A yw Cymru'n Decach?](#) Mae hyn wedi llywio datblygiad yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol.

Cynhaliwyd ymgynghoriad cychwynnol gyda rhanddeiliaid cydraddoldeb ym mis Gorffennaf 2023 trwy adborth electronig i gwestiynau a gweithdy ar-lein. Cyfrannodd y pwyntiau a godwyd yn yr ymgysylltiad hwn at lunio'r ddogfen ymgynghori lawn [Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 i 2028: egwyddorion yr ymagwedd ac amcanion arfaethedig](#) a agorodd ar 13 Tachwedd ac a gaeodd ar 12 Chwefror. Yn ystod y cyfnod ymgynghori, cyhoeddwyd y ddogfen ymgynghori ar-lein i'r cyhoedd gael ei hystyried, i gasglu sylwadau, safbwyntiau ac awgrymiadau, a chynhaliwyd digwyddiad ar-lein hefyd i gasglu adborth ychwanegol.

Roedd yr ymgynghoriad yn ymdrin â'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 llawn. Bydd y gwaith hwn yn cael ei gwblhau mewn dau gam: y cymeradwyo cychwynnol a chyhoeddi Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 ac yna datblygu Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028. Mae'r Asesiad Effaith Integredig hwn yn cwmpasu cyhoeddi'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol ac yn ystyried yr ymatebion i'r Nod Cydraddoldeb Hirdymor troswaol, a'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol. Bydd y Nod Cydraddoldeb Hirdymor, set newydd o Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol (os cânt eu cymeradwyo gan Gabinet Llywodraeth Cymru), ac adroddiad ymateb cryno, yn cael eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru.

Mae'r Nod Cydraddoldeb Hirdymor a'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn hoelio sylw ar faterion cydraddoldeb blaenoriaethol er mwyn cyflawni polisiâu gwell a darparu gwasanaethau gwell, gan gynnwys dyrannu adnoddau.

Ni ellir tanbrisieo pwysigrwydd mabwysiadu ymagwedd gydweithredol wrth ddatblygu'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio ar y cyd â phartneriaid mewnol ac allanol.

Roedd sefydliadau sy'n cefnogi plant a phobl ifanc yn gallu cyfrannu eu barn ar gynnwys yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn ystod y cyfnod ymgynghori. a gynhaliwyd rhwng 13 Tachwedd 2023 a 12 Chwefror 2024.

Nid oes unrhyw effeithiau negyddol amlwg ar Hawliau'r Plentyn wedi'u nodi.

3. Dadansoddi'r dystiolaeth ac asesu'r effaith

Mae dadansoddiad o'r ymatebion i'r ymgynghoriad wedi'i gynnal. Mae ymatebion sy'n ymwneud yn benodol â phlant a sefydliadau sy'n cefnogi plant, gan gynnwys gan Gomisiynydd Plant Cymru, wedi llywio datblygiad yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol, ac wrth i ni ddatblygu Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 yn seiliedig ar yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol cymeradwy, ac unrhyw gamau gweithredu pellach sydd i'w cynnwys, byddwn yn parhau i ymgysylltu a thrafod gyda phlant a phobl ifanc a sefydliadau sy'n eu cynrychioli i gasglu mwy o wybodaeth ac ystyried eu barn.

Erthyglau CCUHP neu Protocol Dewisol	Yn gwella (X)	Yn Herio (X)	Esboniad
CCUHP			Bydd gwaith pellach wrth i ni ddatblygu'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 cysylltiedig yn cynnwys camau i gyflawni ymrwymïadau'r Rhaglen Llywodraeth i CCUHP

4. Cyngor a phenderfyniad gweinidogol

Mae'r Asesiad Effaith Integredig hwn yn cael ei gyflwyno i hysbysu Gweinidogion Cymru i'w cynorthwyo i ystyried yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol, yn seiliedig ar yr ymatebion a dderbyniwyd i'r ymgynghoriad. Bydd Asesiad Effaith Integredig ar wahân yn cael ei ddarparu wrth i ni ddatblygu Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028. Rhaid i Benderfyniadau Gweinidogol gael eu llywio gan Asesiad Effaith Integredig cysylltiedig sy'n cynnwys Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant.

5. Cyhoeddi'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant

Bydd cyhoeddi'r Asesiad Effaith Integredig yn dilyn canllawiau rhagnodedig.

6. Cyfathrebu gyda Phlant a Phobl Ifanc

Mae plant a phobl ifanc wedi gallu cymryd rhan yn y broses ymgynghori, ym mhob cam hyd yn hyn, ynghyd â sefydliadau cefnogi plant. Fe wnaethom gyhoeddi fersiwn o'r ymgynghoriad llawn sy'n Gyfeillgar i Blant a Phobl Ifanc ar wefan Llywodraeth Cymru. Cawsom ymatebion gan Gomisiynydd Plant Cymru ac amrywiaeth o sefydliadau plant a phobl ifanc a oedd wedi ymgysylltu'n uniongyrchol â'r plant a'r bobl ifanc i roi eu hadborth ar yr ymgynghoriad. Byddwn yn parhau â'n hymgysylltu ac yn ailadrodd y broses hon ar gyfer datblygiad Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028.

7. Monitro ac Adolygu

Mae'r Asesiad hwn o'r Effaith ar Hawliau Plant yn rhan o gyfres o Asesiadau Effaith Integredig a gynhaliwyd yn ystod y broses o ddatblygu Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028. Byddwn yn ailadrodd y broses hon ar gyfer y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 cysylltiedig. Byddwn yn parhau i ymgysylltu â phlant a phobl ifanc yn ystod cylch bywyd Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 a byddwn yn adlewyrchu'r perfformiad yn erbyn mesurau i wella hawliau plant yn yr Adroddiad Blynyddol ar Gydraddoldeb cysylltiedig.

B. Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

1. Disgrifiwch ac esboniwch effaith y cynnig ar bobl â nodweddion gwarchodedig fel y disgrifir yn Neddf Cydraddoldeb 2010.

Gan adeiladu ar y Ddeddf Cydraddoldeb 2010, gosododd Rheoliadau penodol i Gymru sylfaen bellach ar gyfer symud cydraddoldeb ymlaen yng Nghymru. O dan y Rheoliadau hyn, rhaid i gyrrff rhestredig baratoi a chyhoeddi amcanion cydraddoldeb bob pedair blynedd.

Amcanion Cydraddoldeb Strategol Llywodraeth Cymru

Ers cyhoeddi Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2020 - 2024, cyhoeddwyd sawl cynllun cydraddoldeb gwahanol sy'n canolbwyntio ar nifer o Nodweddion Gwarchodedig unigol, pob un â'i set ddiffiniedig ei hun o gamau gweithredu.

- Cymru o blaid pobl hŷn: ein strategaeth ar gyfer cymdeithas sy'n heneiddio
- Cynllun Plant a Phobl Ifanc
- Tasglu Hawliau Pobl Anabl
- Gofal Mamolaeth yng Nghymru – Gweledigaeth pum mlynedd ar gyfer y dyfodol 2019-2024
- Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol
- Cynllun Ffoaduriaid a Cheiswyr Lloches (Cenedl Noddfa)
- Cynllun Hyrwyddo Cydraddoldeb rhwng y Rhywiau yng Nghymru 2020-2023
- Trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol: strategaeth 2022 i 2026
- Cynllun Gweithredu LHDTC+ Cymru

Gan fod cynlluniau gwahanol yn bodoli ar gyfer nifer o'r Nodweddion Gwarchodedig, gyda pholisïau gwahanol sy'n cwmpasu'r holl Nodweddion Gwarchodedig, mae'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 yn mabwysiadu dull croestoriadol sy'n canolbwyntio ar: creu cysylltiadau ar draws y cynlluniau hynny a pholisïau cydraddoldeb; prif ffrydio cydraddoldeb; a gweithredu polisi i fynd i'r afael â bylchau gweithredu

systemig canfyddedig rhwng dylunio a chyflawni camau gweithredu (a dangos sut mae'r camau hyn yn effeithio ar unigolion).

Mae'r ymgynghoriad cysylltiedig [Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 i 2028: egwyddorion yr ymagwedd ac amcanion arfaethedig](#) yn helpu i hoelio sylw ar yr holl faterion cydraddoldeb a hyrwyddo dealltwriaeth o sut mae pob un yn croestorri, gyda'r nod o ddarparu polisïau gwell a darparu gwasanaethau gwell, gan gynnwys dyrannu adnoddau.

Bydd yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol hefyd yn parhau i gyflawni canlyniadau gan sicrhau cydraddoldeb, gwrth-wahaniaethu a chysylltiadau da rhwng pobl yng Nghymru.

Mae gan bob un o'r cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol (a restrir uchod) eu set eu hunain o Amcanion a Champau Gweithredu lle mae'r dystiolaeth ddatblygiadol yn dweud wrthym fod gweithredu wedi'i dargedu wedi cael ei nodi. Mae ganddyn nhw Asesiadau Effaith Integredig ar wahân. Bydd y camau gweithredu ar gyfer Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cael eu cyhoeddi fel rhan o Gynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 yn ddiweddarach yn 2024.

Cyn datblygu'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol arfaethedig, cyn lansio'r ymgynghoriad, dadansoddwyd tystiolaeth gan arweinwyr polisi, gan gynnwys yr hyn a ddarparwyd gan adroddiad y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, [A yw Cymru'n Decach? \(2018\)](#). Ers agor yr ymgynghoriad ar 13 Tachwedd, mae'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol wedi cyhoeddi [Monitor Cydraddoldeb a Hawliau Dynol 2023: A yw Cymru'n Decach?](#) sydd wedi llywio datblygiad yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a Chynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028).

Ymgysylltu ac Ymgynghori

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymgysylltu â phartneriaid mewnol ac allanol i ddatblygu'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a mae'n gweithio ar ddatblygu Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028.

Mae adborth wedi'i gasglu gan y cyhoedd ar-lein a thrwy weithdai cyn ymgynghori a fynychwyd gan ystod eang o randdeiliaid ac aelodau o'r cyhoedd.

Cynhaliwyd rownd o ymgynghori cychwynnol gyda rhanddeiliaid cydraddoldeb ym mis Gorffennaf 2023 ar y Ddogfen Drafod Gychwynnol trwy adborth electronig i gwestiynau a gweithdy ar-lein. Cyfrannodd y pwyntiau a godwyd yn yr ymgysylltiad hwn at lunio'r ddogfen ymgynghori lawn [Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 i 2028: egwyddorion yr ymagwedd ac amcanion arfaethedig](#). Ar ôl i'r Cabinet gymeradwyo'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol drafft, cynhaliwyd ymgynghoriad ffurfiol rhwng 13 Tachwedd 2023 a 12 Chwefror 2024.

Cyhoeddwyd y ddogfen ymgynghori ar-lein i'r cyhoedd gael ei hystyried, i gasglu sylwadau, safbwyntiau ac awgrymiadau, a chynhaliwyd digwyddiad ar-lein hefyd i gasglu adborth ychwanegol.

Mae'r ymatebion i'r ymgynghoriad llawn wedi cael eu dadansoddi a chyflwynir adroddiad cryno i'w gymeradwyo gan y Gweinidogion, i'w osod gerbron y Senedd, a'i gyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru.

Nodwedd neu grŵp gwarchodedig	Beth yw effeithiau cadarnhaol neu negyddol y cynnig?	Y rhesymau dros eich penderfyniad (gan gynnwys tystiolaeth)	Sut fyddwch chi'n lliniaru'r effeithiau?
Oedran (meddyliwch am wahanol grwpiau oedran)	Cadarnhaol	Bydd y cynigion a gynhwysir yn y Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol, polisïau cydraddoldeb ac Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cael effaith gadarnhaol ar bobl o bob oedran. Er enghraifft, sicrhau bod gwasanaethau iechyd a chymdeithasol â'r cyfarpar i gefnogi unigolion o bob oed	I'w nodi yn yr Asesiad Effaith Integredig ar gyfer Fersiwn derfynol y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028.
Anabledd (ystyriwch y model cymdeithasol o anabledd ¹ a sut y gallai eich cynnig arwain at achosi'n anfwriadol, neu fynd ati'n rhagweithiol i waredu, y rhwystrau sy'n golygu nad yw pobl gyda gwahanol fathau o	Cadarnhaol	Bydd y cynigion a gynhwysir yn y Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol, polisïau cydraddoldeb ac Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cael effaith gadarnhaol ar Bobl Anabl. Bydd datblygiad hefyd yn cael ei lywio gan ganfyddiadau ac argymhellion y Tasglu Hawliau Pobl Anabl, <i>Gweithredu ar anabledd: hawl i fyw'n annibynnol – fframwaith a chynllun gweithredu</i>	I'w nodi yn yr Asesiad Effaith Integredig ar gyfer Fersiwn derfynol y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028.

¹ Mae Llywodraeth Cymru yn defnyddio'r model cymdeithasol o anabledd. Rydym yn deall mai nid yr amhariad sy'n golygu nad yw pobl yn gallu defnyddio gwasanaethau, ond yn hytrach, y rhwystrau y maent yn eu hwynebu mewn cymdeithas. Sicrhau bod eich cynnig yn dileu rhwystrau, yn hytrach na'u creu, yw'r ffordd orau o wella cydraddoldeb i bobl anabl. Am ragor o wybodaeth, ewch i'r fewnwyd a chwiliwch am 'model cymdeithasol'.

amhariad yn gallu defnyddio gwasanaethau)			
Ailbennu rhywedd (y weithred o drawsnewid a phobl drawsryweddol)	Cadarnhaol	Bydd y cynigion sydd wedi'u cynnwys yn y Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol, polisïau cydraddoldeb ac Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cael effaith gadarnhaol ar bersonau sy'n ymgymryd ag Ailbennu Rhywedd yng Nghymru, gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, mynediad haws at wybodaeth a chynghor. <i>Cynllun Hyrwyddo Cydraddoldeb rhwng y Rhywiau yng Nghymru</i> <i>Cynllun Gweithredu LHDTC+</i>	I'w nodi yn yr Asesiad Effaith Integredig ar gyfer Fersiwn derfynol y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028.
Beichiogrwydd a mamolaeth	Cadarnhaol	Bydd y cynigion a gynhwysir yn y Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol, polisïau cydraddoldeb ac Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cael effaith gadarnhaol ar Feichiogrwydd a Mamolaeth. Rhagwelir y bydd y cynigion sy'n hwyluso mynediad at ofal iechyd yn cael effaith gadarnhaol ar bobl feichiog. <i>Cynllun Hyrwyddo Cydraddoldeb rhwng y Rhywiau yng Nghymru</i> <i>Strategaeth gofal mamolaeth (2019 i 2024)</i>	I'w nodi yn yr Asesiad Effaith Integredig ar gyfer Fersiwn derfynol y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028.
Hil (yn cynnwys gwahanol leiafrifoedd ethnig, Sipsiwn a Theithwyr ac Ymfudwyr,	Cadarnhaol	Bydd y cynigion a gynhwysir yn y Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol, polisïau cydraddoldeb ac Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cael effaith gadarnhaol	I'w nodi yn yr Asesiad Effaith Integredig ar gyfer Fersiwn derfynol y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028.

Ceiswyr Lloches a Ffoaduriaid)		ar bobl waeth beth fo'u hil, eu hunaniaeth ddiwylliannol, neu eu statws ymfudwr. <i>Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol</i>	
Crefydd, cred a diffyg cred	Cadarnhaol	Bydd y buddion disgwyledig ar gael i bawb yng Nghymru waeth beth fo'u crefydd, eu cred neu eu statws diffyg cred.	I'w nodi yn yr Asesiad Effaith Integredig ar gyfer Fersiwn derfynol y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028.
Rhyw / Rhywedd	Cadarnhaol	Bydd y cynigion a gynhwysir yn y Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol, polisïau cydraddoldeb ac Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cael effaith gadarnhaol ar bobl o bob Rhywedd. <i>Cynllun Hyrwyddo Cydraddoldeb rhwng y Rhywiau yng Nghymru</i>	I'w nodi yn yr Asesiad Effaith Integredig ar gyfer Fersiwn derfynol y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028.
Cyfeiriadedd rhywiol (Lesbiaidd, Hoyw a Deurywiol)	Cadarnhaol	Bydd y cynigion sydd wedi'u cynnwys yn y Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol, polisïau cydraddoldeb ac Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cael effaith gadarnhaol ar bersonau o bob cyfeiriadedd rhywiol gan gynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i, mynediad haws at wybodaeth a chyngor. <i>Cynllun Gweithredu LHDTC+</i>	I'w nodi yn yr Asesiad Effaith Integredig ar gyfer Fersiwn derfynol y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028.
Priodas a phartneriaeth sifil	Cadarnhaol	Mae'r cynigion yn cynnwys camau gweithredu a fydd yn mynd i'r afael ag anghenion personau sy'n cymryd rhan neu'n ymgymryd â phriodas neu bartneriaeth sifil yng Nghymru, gan gynnwys, ond heb	I'w nodi yn yr Asesiad Effaith Integredig ar gyfer Fersiwn derfynol y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028.

		fod yn gyfyngedig i, mynediad haws at wybodaeth a chyngor.	
Plant a phobl ifanc hyd at 18 oed	Cadarnhaol	Gweler yr Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant. Bydd y cynigion a gynhwysir yn y Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol, polisïau cydraddoldeb ac Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cael effaith gadarnhaol ar Blant a phobl ifanc hyd at 18 oed.	I'w nodi yn yr Asesiad Effaith Integredig ar gyfer Fersiwn derfynol y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028.
Aelwydydd incwm isel	Cadarnhaol	Gweler yr Asesiad Economaidd yn Adran 4 a manylion Economaidd-gymdeithasol yn Adran 6 ac yn yr Asesiad Effaith Economaidd-Gymdeithasol yn Adran G o'r Asesiad Effaith Integredig hwn. Bydd y cynigion a gynhwysir yn y Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol, polisïau cydraddoldeb ac Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cael effaith gadarnhaol ar bobl mewn aelwydydd incwm isel.	I'w nodi yn yr Asesiad Effaith Integredig ar gyfer Fersiwn derfynol y Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 - 2028.

Hawliau Dynol a Chonfensiynau'r Cenhedloedd Unedig

Ydych chi'n meddwl y bydd y polisi hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar hawliau dynol pobl? (Cyfeiriwch at bwynt 1.4 o'r Canllawiau Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb i gael rhagor o wybodaeth am Hawliau Dynol a Chonfensiynau'r Cenhedloedd Unedig).

Hawliau Dynol	Beth yw effeithiau cadarnhaol neu negyddol y cynnig?	Y rhesymau dros eich penderfyniad (gan gynnwys tystiolaeth)	Sut fyddwch chi'n lliniaru effeithiau negyddol?

	Cadarnhaol	Mae parch at hawliau dynol sylfaenol yn ogystal â chydraddoldeb wedi'i ymgorffori yn holl waith Llywodraeth Cymru. Bydd Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol 2024 – 2028 yn cynnwys cyfeiriadau at gamau i'w cymryd i gryfhau a gwella Hawliau Dynol yn Amcan Cydraddoldeb Cenedlaethol 2, gan gynnwys y rhai a gynhwysir mewn cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol sy'n cael eu datblygu. Er enghraifft, Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau CCUHPA – a gwaith Tasglu Hawliau Pobl Anabl	I'w nodi yn yr Asesiad Effaith Integredig ar gyfer Fersiwn derfynol y Cynllun Cydraddoldeb Strategol ar ôl yr ymgynghoriad.
--	------------	--	--

Hawliau Dinasyddion yr UE/AEE a'r Swistir

Mae Rhan 2 o'r Cytundeb Ymadael rhwng yr UE a'r DU, ynghyd â Chytundeb Gwahanu EFTA yr AEE a Chytundeb Hawliau Dinasyddion y Swistir ("Cytundebau Hawliau Dinasyddion") yn rhoi sicrwydd i ddinasyddion yr UE, yr AEE² a'r Swistir a oedd yn preswyllo'n gyfreithlon yn y DU erbyn 31 Rhagfyr 2020 y diogelir eu hawliau fel dinasyddion Caiff Cytundebau Hawliau Dinasyddion eu gweithredu mewn cyfraith ddomestig gan Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Cytundeb Ymadael) 2020³

Ar y cyfan, bydd unigolion cymwys sy'n dod o fewn cwmpas Cytundebau Hawliau Dinasyddion yn parhau i fod â'r un hawliau i weithio, astudio, defnyddio gwasanaethau cyhoeddus a chael budd-daliadau, i'r graddau bod yr hawliau hyn yn deillio o aelodaeth y DU o'r UE yn ogystal â'i chyfranogiad yng Nghytundeb yr AEE a'r Cytundeb Rhyddid Pobl i Symud rhwng yr UE a'r Swistir.

Yn ddarostyngedig i rai eithriadau cyfyngedig⁴, roedd angen i unigolion fod wedi gwneud cais am statws preswlydd newydd (naill ai statws preswlydd cyn-sefydlog neu statws preswlydd sefydlog) trwy'r Cynllun Preswyllo'n Sefydlog i Ddinasyddion yr UE erbyn 30 Mehefin 2021.

² Mae'r AEE yn cynnwys gwledydd yr UE yn ogystal â Gwlad yr Iâ, Liechtenstein a Norwy.

³ Adrannau 5 a 6 o Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Cytundeb Ymadael).

⁴ E.e. os oes gan unigolyn ddinasyddiaeth Wyddelig (gan gynnwys dinasyddiaeth Brydeinig a Gwyddelig ddeuol) neu os oedd ganddo ganiatâd amhenodol i ddod i mewn i'r DU neu aros yn y DU)

Ystyriwch effaith eich polisi ar y meysydd isod, gan nodi a yw'r effaith yn un gadarnhaol neu negyddol ac unrhyw gamau y mae angen eu cymryd i ddileu effeithiau negyddol posibl. Nodwch y rheswm dros eich ateb, gan gynnwys ble y ceisiwyd cyngor cyfreithiol a nodwch hefyd ble nad yw hawl yn berthnasol i'ch polisi:

Preswyllo – yr hawl i breswyllo a hawliau eraill sy'n ymwneud â phreswyllo: hawliau i adael gwlad a dod i mewn iddi, ceisiadau am statws preswyllydd, cyfyngiadau ar hawliau i ddod i mewn i wlad a phreswyllo;

Nid ydym yn rhagweld unrhyw effeithiau negyddol o ganlyniad i gymeradwyaeth yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol gan y Cabinet ac nid ydym wedi derbyn unrhyw adborth yn ein hymgyngghoriad a fyddai'n nodi hyn. Bydd gwaith ychwanegol yn y maes hwn yn llywio datblygiad Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028.

Cydnabod cymwysterau proffesiynol yn gilyddol – parhau i gydnabod cymwysterau proffesiynol a enillwyd gan ddinasyddion yr UE/AEE/y Swistir yn eu gwledydd (ac a gydnabyddir eisoes yn y DU);

Nid ydym yn rhagweld unrhyw effeithiau negyddol o ganlyniad i gymeradwyaeth yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol gan y Cabinet ac nid ydym wedi derbyn unrhyw adborth yn ein hymgyngghoriad a fyddai'n nodi hyn. Bydd gwaith ychwanegol yn y maes hwn yn llywio datblygiad Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028.

Mynediad at systemau nawdd cymdeithasol – mae'r rhain yn cynnwys budd-daliadau, mynediad at addysg, tai a mynediad at ofal iechyd

Nid ydym yn rhagweld unrhyw effeithiau negyddol o ganlyniad i gymeradwyaeth yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol gan y Cabinet ac nid ydym wedi derbyn unrhyw adborth yn ein hymgyngghoriad a fyddai'n nodi hyn. Bydd gwaith ychwanegol yn y maes hwn yn llywio datblygiad Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028.

Triniaeth gyfartal – mae hyn yn cwmpasu peidio â gwahaniaethu, triniaeth gyfartal a hawliau gweithwyr;

Nid ydym yn rhagweld unrhyw effeithiau negyddol o ganlyniad i gymeradwyaeth yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol gan y Cabinet ac nid ydym wedi derbyn unrhyw adborth yn ein hymgyngghoriad a fyddai'n nodi hyn. Bydd gwaith ychwanegol yn y maes hwn yn llywio datblygiad Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028.

Hawliau gweithwyr – Ar y cyfan, gwarantir yr un hawliau i weithwyr a phobl hunangyflogedig sy'n dod o fewn cwmpas y Cytundebau Hawliau Dinasyddion ag a oedd ganddynt pan oedd y DU yn Aelod-wladwriaeth. Mae ganddynt yr hawl i beidio â dioddef gwahaniaethu oherwydd cenedligrwydd a'r hawl i gael eu trin yn gyfartal â gwladolion y DU.

Nid ydym yn rhagweld unrhyw effeithiau negyddol o ganlyniad i gymeradwyaeth yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol gan y Cabinet ac nid ydym wedi derbyn unrhyw adborth yn ein hymgyngghoriad a fyddai'n nodi hyn. Bydd gwaith ychwanegol yn y maes hwn yn llywio datblygiad Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028.

G. Asesiad Effaith y Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

Cynnal yr asesiad effaith

Pa dystiolaeth sydd wedi'i hystyried i ddeall sut mae'r cynnig yn cyfrannu at brofiadau anghydraddoldebau canlyniad o ganlyniad i anfantais economaidd-gymdeithasol?

Bydd pob un o'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a nodir uchod a'r Camau Gweithredu sy'n cael eu symud ymlaen trwy'r Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig penodol, ochr yn ochr â phob polisi cydraddoldeb, yn ystyried anghenion unigolion, cymunedau a chymunedau buddiant fel rhan o'r gwaith o'u cyflawni. Rydym yn disgwyl gweld effeithiau ar y meysydd uchod, yn bennaf trwy'r Cynlluniau Nodweddion Gwarchodedig gwahanol a pholisïau cydraddoldeb. Fel rhan o'r broses ymgynghori, casglwyd tystiolaeth benodol i nodi a oedd ymgynghoreion o'r farn bod Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn debygol o gael effaith ar gyflawni ymyriadau a oedd yn cefnogi gweithredu i sicrhau bod sefydliadau'n ymwybodol o'r Ddyletswydd economaidd-gymdeithasol.

Fe wnaethom ofyn y cwestiwn isod a chawsom nifer o ymatebion. Roedd rhai yn canolbwyntio ar yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol a mynd i'r afael â'r Ddyletswydd Gymdeithasol-economaidd ynddynt gydag eraill yn canolbwyntio mwy ar fecanwaith datblygu'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol. At ddibenion yr Asesiad Effaith Integredig hwn, rydym wedi casglu ymatebion ar yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol ac wedi drafftio Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol mewn perthynas â'r ymatebion hyn.

Cwestiwn 6: A ydych yn credu y bydd yr Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol yn ein helpu i gyflawni'r Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol?

Cawsom nifer o ymatebion manwl i'r cwestiwn hwn, sydd wedi llywio'r gwaith o ail-ddrafftio'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol. Bydd yr ymatebion hyn hefyd yn ein cefnogi i ddatblygu Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028 gan eu bod yn ymwneud â gweithredu'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol.

Fel enghraifft o'r ymatebion a dderbyniwyd:

"Mae'n bwysig nodi bod y diffiniadau o grwpiau yn mynd y tu hwnt i nodweddion gwarchodedig, sy'n cael ei gydnabod gan y Cynllun Cydraddoldeb Strategol a'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol."

"Rydym yn croesawu cydnabyddiaeth cyrff sector cyhoeddus fel cyflogwyr a'u gallu i leihau anghydraddoldebau trwy'r rôl hon. Rydym hefyd yn cefnogi'r pwyslais a roddir ar brofiad bywyd o fewn y Cynllun Cydraddoldeb Strategol. Gall y rhai sydd â phrofiad bywyd o anfantais economaidd-gymdeithasol (neu fathau eraill o anfantais) gael eu hystyried yn arbenigwyr trwy brofiad. Mae ymgysylltu ag arbenigwyr trwy brofiad yn rhoi cyfle i ddangos ymrwymiad i'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol trwy eu trin â'r un parch ag unrhyw arbenigwyr eraill y gellid ymgynghori â hwy."

"Gan mai hwn yw iteriad cyntaf Llywodraeth Cymru o'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol ers i'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol ddod i rym, mae cynnwys amcan pwrpasol sy'n cefnogi mynd i'r afael ag amddifadedd economaidd-gymdeithasol yn ddatblygiad cadarnhaol. Fodd bynnag, fel yr awgrymwyd [mewn cwestiwn arall], efallai y bydd Llywodraeth Cymru yn dymuno ystyried ad-drefnu ei hamcanion i sicrhau nad yw'r Ddyletswydd Economaidd-Gymdeithasol yn

cysgodi egwyddorion allweddol y fframwaith cydraddoldeb sy'n bodoli eisoes, h.y. nodweddion gwarchodedig."

"Mae gan rai o'r nodau gysylltiadau cryfach â chyflawni'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol ond mae pob un o'r 7 yn cyfrannu mewn ffordd. Mae yna lawer o faterion systemig sydd wedi'u gwreiddio'n ddwfn yng Nghymru a'r DU, sy'n cael effaith andwyol ar y rhai sydd â nodweddion gwarchodedig, a'u hamgylchiadau economaidd-gymdeithasol a bydd yn cymryd amser hir i'w gwella. Ac fel y dywedwch 'gall y maes cydraddoldeb a hawliau dynol esblygu'n gyflym.' felly bydd angen adolygu'r gwaith yn gyson, gan integreiddio ymgysylltiad."

Bydd unrhyw ymyriadau pellach sydd â'r potensial i wella'r Ddyletswydd economaidd-gymdeithasol yn cael eu nodi fel rhan o'r gwaith ar ddatblygu Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2024 – 2028.

Gofynnir i Weinidogion Cymru ddangos sut maent wedi ystyried y Ddyletswydd economaidd-gymdeithasol wrth iddynt wneud penderfyniadau yn unol â'r Amcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol, y Cynllun Cydraddoldeb Strategol, a'r Cynlluniau a'r Polisiâu Nodweddion Gwarchodedig gwahanol, gydag Asesiadau Effaith Integredig perthnasol (a fydd yn cynnwys Asesiad o Effeithiau Economaidd a'r Asesiad ar Gydraddoldeb fel elfennau cydrannol) yn ofynnol i lywio pob penderfyniad.